

Overweging 4 maart 2012

Enkele jaren terug was ik bij een concert van Stevie Wonder hier in Nederland. Het jaar ervoor was zijn moeder overleden aan wie hij zeer gehecht was. Stevie Wonder was daar al een jaar druk mee bezig geweest om het verlies van zijn moeder te verwerken en een plek te geven. Daarover vertelde hij tijdens zijn concert. Hij vertelde dat hij in dat jaar een droom had gehad waarin hij de stem van God hoorde. In de droom vroeg Stevie waarom zijn moeder dood moest gaan, want hij kon haar nog niet missen. En God antwoordde: "Mijn zoon, ik heb haar nog harder nodig dan jij." Vanuit dat perspectief had hij het niet eerder bekeken. Het gemis van zijn moeder werd er niet minder om, maar hij kon het nu wel beter een plek geven voor zichzelf.

Het horen van de stem van God of het praten met God is iets heel persoonlijks. Dat is voor iedereen anders als het überhaupt al lukt om God wel eens te horen. Hoe vaak overkomt het ons niet dat we God zouden willen horen, maar dat het niet lukt en stil blijft? Én, mocht je de stem van God menen te horen, hoe weet je dat je de stem van God hebt gehoord? Was het niet een andere stem, in je droom, of diep in je binnenste? Het kan zijn dat je eerst twijfelt en pas later zeker weet dat het de stem van God toch echt geweest moet zijn.

Dit speelt ook bij Abraham in de lezing van vanochtend. Eigenlijk is het een gruwelijk verhaal. Hoe kan het zijn dat een vader bereid is zijn kind te offeren? Maar het is tegelijkertijd een belangrijk verhaal voor de geschiedenis van Israël en het joodse geloof, en dus ook voor ons christelijke geloof. Jezus stond in de joodse traditie en sprak tot dezelfde God als Abraham. Het verhaal van Abraham en Isaak is dus ook een fundament in de geschiedenis van óns geloof. We kunnen, hoe gruwelijk het ook is, er niet aan voorbij.

In de tijd van Abraham kwamen kindoffers helaas vaker voor. Het geloof in onze Ene God was nog niet zo ontwikkeld en er waren in die tijd meer goden die werden geëerd. Het kindoffer was om de goden gunstig te stemmen. Hoe was dat nu voor Abraham?

We weten uit de verhalen van Genesis dat de geboorte van Isaak letterlijk een Godsgeschenk is geweest. Sara, de vrouw van Abraham, was onvruchtbaar en op hoge leeftijd, en toch hebben Abraham en Sara op een dag deze zoon Isaak mogen ontvangen. Isaak was hun enige zoon. En juist dan vraagt God aan Abraham om deze ene zoon

te offeren. Kan dat waar zijn? Is dat wel dezelfde God geweest die het goed met hun voor had? Was dat wel de stem van God? Heeft Abraham God wel goed verstaan? Dit zijn vragen die wij onszelf kunnen stellen bij het horen van deze lezing. Het is niet de God die wij kennen of willen kennen. Onze God is toch een God die kiest voor het leven en niet voor de dood?

We mogen aannemen dat Abraham in tweede instantie de stem van God goed verstaat, op het moment dat hij het offer van Isaak wil voltrekken. Dan gebiedt de engel Abraham om Isaak met geen vinger aan te raken en om hem ongedeerd te laten. Dat is het moment dat Abraham om zich heen kijkt. Dan ziet een weerloos ram, dat hij vervolgens als offer opdraagt.

We zien dat Abraham een groot vertrouwen in God heeft gesteld en dat God dat heeft erkend. Hij wordt overvloedig gezegend. Abraham, die zich als geen ander bewust was dat hij zijn zoon van God heeft ontvangen, is bereid gebleken niet exclusief over zijn zoon te willen beschikken en hem niet aan God te willen onthouden als God daar om vraagt. Abraham berust er in dat God beschikt over leven en dood.

We zien deze berusting en overgave aan God ook terug in de evangelielezing vanochtend. Ook een verhaal waarin de Vader-zoon relatie centraal staat. En waar de zoon geboren is na een aankondiging van God. Het verhaal van Jezus en de drie apostelen op de berg is een vooruitwijzing naar het paasverhaal.

De Stem-uit-de-wolk zegt dat de apostelen moeten luisteren naar Jezus, de liefste Zoon. Jezus draagt de apostelen op dat ze dit niet verder mogen vertellen totdat Hij is opgestaan uit de doden. Maar de apostelen kunnen dit nog niet plaatsen, omdat Jezus hier vooruitloopt op zijn verrijzenis. Marcus als schrijver van dit evangelie vele jaren later kan dat natuurlijk wel. Voor ons als christenen is de verrijzenis een waarachtig fundament van ons geloof, want wij ervaren hierin dat God beschikt over leven en dood en dat God kiest voor leven sterker dan de dood.

Ook in de evangelielezing spelen stemmen een belangrijke rol. Het gaat over spreken en luisteren. Luisteren naar de Stem-uit-de-Wolk die zegt: "Luister naar mijn liefste Zoon." Het gaat ook over zwijgen, bewust zwijgen, Jezus die de apostelen opdraagt te zwijgen. De tijd is nog niet daar dat de apostelen kunnen getuigen van hun geloof. Het

geheim van de messias moet geheim blijven totdat het is voltooid. Dat is wat Jezus predikt aan zijn vroegste volgers.

Het is eigenlijk een heel intiem moment daar op de berg. Jezus neemt zijn drie meest naaste volgers in vertrouwen. En de drie apostelen wordt gevraagd hun vertrouwen in Jezus stellen. Ook al doorgronden ze het mysterie dat ze ervaren nog niet, nog lange niet, ze kunnen al wel hun vertrouwen stellen in de stem die ze toespreekt en die hun gehoorzaamheid vraagt. Vertrouwen is iets anders dan het doorgronden van het mysterie. Vertrouwen in God is je óvergeven aan God, is ervaren en ondergaan hoe God beschikt. Voorwaar geen gemakkelijke opgave.

Vertrouwen schenken is sowieso nooit gemakkelijk, ook niet het vertrouwen in onze naaste. Hoe vaak komt het voor dat we iemand volledig vertrouwen, blindelings vertrouwen? We hebben allemaal vast onze eigen ervaringen dat ons vertrouwen wel eens is beschaamd. Niet eenmaal, maar vaak vele malen, of telkens weer. We proberen het steeds opnieuw, maar worden vaak teleurgesteld. Of het nu gaat om het vertrouwen in een vriend of vriendin, een familielid, een collega, of een politicus op wie we hebben gestemd. Ons vertrouwen wordt vaak op de proef gesteld. Nu het economisch zwaar weer is, zal er heus een dag komen dat het weer beter gaat, maar wanneer dan, hoeveel geduld moeten we hebben? We denken aan onze eigen kerk waarin we de laatste jaren teleurgesteld zijn geraakt door tal van misstanden. Ook dat is een vertrouwenszaak, want het is de kerk die zegt te staan voor het zelfde geloof als wij belijden. Na het beschaamde vertrouwen is het een lastige en prangende vraag wie we dan wel kunnen vertrouwen. Naar wie kunnen we wel luisteren, wie kunnen we vertrouwen dat die het beste voorheeft met ons als mensen en als kerk? Het moge duidelijk zijn dat er geen pasklaar antwoord is en dat dit tijd nodig heeft. Het kan niet anders dan dat dit een zoektocht is en wordt.

We horen vandaag de beproeving die Abraham doormaakt. Zijn beproeving is niet alleen dit moment dat we vandaag horen; het is kenmerkend voor zijn hele leven geweest. Hij is in zijn leven vele malen op de proef gesteld. Vertrouwen in God moet een leven lang groeien en komt niet vanzelf.

Wij hebben zelf ook onze beproevingen en onze zoektocht naar God in ons dagelijkse leven. Hoe vaak twijfelen wij niet op de momenten

dat we een dierbare verliezen? Als we grote tegenslag hebben in ons leven, kan zomaar de vraag bij ons opkomen: “is dit mijn God die mij dit laat overkomen?” Ik moet denken aan het verhaal van Stevie Wonder die als man van half in de 50 zijn moeder niet kon missen, zij was hem veel te dierbaar. Hij is in het reine met God gekomen en heeft daarvan getuigd.

Als wij op de meest moeilijke momenten in ons leven ons vertrouwen in God kunnen stellen, kan dat bevrijdend en heilzaam werken. Dat was zo voor Abraham en ook voor de geschiedenis van het volk Israel. Ook voor ons kan ons geloof heilzaam werken, juist als het zwaar op de proef is gesteld. Aan geloof gaat vertrouwen vooraf en vertrouwen kun je niet afroepen. Net zo als dat ons vertrouwen in onze medemens moet groeien, en tijd nodig heeft, geldt dat voor ons vertrouwen in God.

Daarvoor is deze 40-dagen-tijd bestemd. Dat wij de tijd, rust en ruimte mogen vinden om onszelf tot God te richten. Als wij ons afstemmen op de Eeuwige, moge de Eeuwige zich dan afstemmen op ons, op ieder van ons hier aanwezig.

Amen